

IV

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

PADOME

Padomes secinājumi par Padomes Ieteikuma “Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem” īstenošanu

(2019/C 189/04)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

1. ATGĀDINOT par šā jautājuma politisko kontekstu, kas izklāstīts šo secinājumu pielikumā, un jo īpaši par to, ka:

- a) izglītības sociālā dimensija saskaņā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāra pirmo principu nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu vispārīgu un profesionālo izglītību un mūžizglītību, lai varētu saglabāt un iegūt prasmes, kas ļauj pilnā mērā piedalīties sabiedrības dzīvē un veiksmīgi mainīt darbu darba tirgū⁽¹⁾;
- b) ANO noteiktais ilgtspējīgas attīstības mērķis Nr. 4 ir paredzēts, lai nodrošinātu iekļaujošu un vienlīdzīgi pieejamu kvalitatīvu izglītību un lai veicinātu mūžizglītības iespējas visiem. Kā norādīts Komisijas pārdomu dokumentā “Ceļā uz ilgtspējīgu Eiropu līdz 2030. gadam”, “viss mainās, un tas skar ikvienu. Izglītība, zinātne, tehnoloģija, pētniecība un inovācija ir priekšnoteikums tam, lai panāktu ilgtspējīgu ES ekonomiku, kas sasniedz ilgtspējīgas attīstības mērķus”;
- c) Padome 2018. gada 22. maijā pieņēma secinājumus par virzību uz redzējumu par Eiropas izglītības telpu⁽²⁾, kuros tā norādīja, ka Eiropas izglītības telpas pamatā būtu jāliek nepārtraukta mūžizglītība, un uzsvēra, ka Eiropas izglītības telpas koncepcijā iekļautajām iniciatīvām būtu jāiekļauj visi izglītības un apmācības līmeņi un veidi, tostarp pieaugušo izglītība un profesionālā izglītība un apmācība;
- d) sabiedrības novecošana Eiropā, mūža ilguma palielināšanās sabiedrībā un vajadzība sekmēt paaudžu sadarbību, arvien straujākas pārmaiņas darba tirgū, jaunu darba veidu rašanās un strauja digitālo tehnoloģiju izplatīšanās visos ikdienas dzīves aspektos ir iemesli, kuru dēļ rodas arvien lielāks pieprasījums pēc jaunām prasmēm un augstāka prasmju, zināšanu un kompetenču līmeņa; tādēļ vēl steidzamāk ir jāisteno visu to cilvēku prasmju pilnveide un pārkvalifikācija, kuri nav apguvuši pamatprasmes vai nav ieguvuši kvalifikāciju, lai nodrošinātu viņu nodarbināmību un aktīvu pilsoniskumu;
- e) ņemot vērā patlaban darba tirgos notiekošās lielās pārmaiņas, vēl izšķirošāka nozīme ir iekļaujošai un kvalitatīvai izglītībai un apmācībai, ko nodrošina visos dzīves posmos, un prasmju pilnveide un pārkvalifikācija Savienībā ir absolūta nepieciešamība, kā dēļ ir vajadzīgas stratēģiskas pieejas attiecībā uz mūžizglītību un prasmju pilnveidošanu; daži dati liecina, ka jau 2022. gadā 54 % no visiem darba ņēmējiem būs vajadzīga ievērojama prasmju pilnveide un pārkvalifikācija⁽³⁾;

⁽¹⁾ Dokuments 13129/17.

⁽²⁾ OV C 195, 7.6.2018., 7. lpp.

⁽³⁾ Pasaules Ekonomikas forums: ziņojums par darbvietām nākotnē, 2018. gads.

- f) sistēmas "Izglītība un apmācība 2020" (ET 2020) pieaugušo izglītības etalonrādītājs Savienībā pēdējos desmit gadus ir bijis nemainīgs: 2017. gadā 10,9 % pieaugušo bija nesen uzsākuši kādu mācību pasākumu, savukārt 2020. gada etalonrādītājs ir 15 %⁽⁴⁾;
- g) konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos saistībā ar Eiropas pusgadu ir norādīts, ka prasmju pilnveide, pārkvalifikācija un mūžizglītība ir viens no būtiskākajiem izaicinājumiem, kam dažādās dalībvalstīs nākotnē būs jāpievēršas;
- h) 2017. gadā 61 miljons pieaugušo vecumā no 25 līdz 64 gadiem Savienībā bija pārtraukuši savu formālo izglītību pirms vidējās izglītības pabeigšanas⁽⁵⁾; tajā pašā laikā izglītību un mācības priekšlaicīgi pametušo īpatsvars 2017. gadā bija 10,6 %, un patlaban tas gandrīz jau ir sasniedzis 2020. gadam noteikto mērķrādītāju, proti, tas ir mazāks par 10 %, tomēr valstu rādītāji ievērojami atšķiras; 43 % Savienības iedzīvotāju ir nepietiekamas digitālās prasmes, un 17 % šādu prasmju nav nemaz⁽⁶⁾; un aptuveni 20 % pieaugušo iedzīvotāju valstīs, kas piedalās ESAO pieaugušo prasmju apsekojumā (PIAAC)⁽⁷⁾, ir grūtības apgūt tādas pamatprasmes kā rakstpratību un rēķinpratību. Tāpēc ir steidzami jāpievērš uzmanība šādiem pieaugušajiem;
- i) nav tāda risinājuma, kas derētu visiem; nodarbinātām personām, bezdarbniekiem un neaktīvām personām, un daudzām dažādajām apakšgrupām – visiem ir savas specifiskās vajadzības; to migrantu un bēgļu prasmju un kompetenču novērtēšana un validēšana, kuri valstī uzturas likumīgi, un viņu prasmju pilnveide un pārkvalifikācija paātrinās viņu ienākšanu darba tirgū un vienmērīgu integrēšanos savās jaunajās kopienās;
- j) ieguldījumiem prasmju pilnveidē un pārkvalifikācijā var būt spēcīga ekonomiskā ietekme, kas ietver lielāku ražīgumu un ekonomikas izaugsmi; prasmīgākus un kompetentākus iedzīvotājus, kas spēj stimulēt inovāciju un tehnikas progresu⁽⁸⁾; nodokļu ieņēmumu palielināšanos un mazākus publiskos izdevumus, pateicoties labākai cilvēku veselībai, sociālai un pilsoniskai iesaistei un mazākai iesaistei noziedzīgās darbībās⁽⁹⁾;
- k) prasmju pilnveide un pārkvalifikācija personām var nodrošināt labāku nodarbināmību, lielākus ienākumus, labāku veselību un labklājību, aktīvāku pilsoniskumu un sociālo iekļautību. Tomēr personām un darba devējiem var būt grūti atpazīt šo rezultātu, un tādēļ viņi, iespējams, nepietiekami iegulda prasmju pilnveidē un pārkvalifikācijā, kā dēļ būtu jāievieš pareizie stimuli, lai veicinātu izpratni un motivāciju iesaistīties tālākizglītībā un tālākāpmācībā;
- l) ņemot to vērā, Padome 2016. gada 19. decembrī pieņēma Ieteikumu "Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem" ("Ieteikums")⁽¹⁰⁾, ar kuru aicina ieviest stratēģisku un koordinētu pieeju visaptverošu mācīšanās iespēju nodrošināšanai 61 miljonam⁽¹¹⁾ Savienības mazprasmīgo un/vai mazkvalificēto pieaugušo, lai palīdzētu pieaugušajiem, kam ir maz prasmju un zema kvalifikācija, uzlabot savas pamatprasmes, proti, rakstpratību, rēķinpratību un digitālo kompetenci, un/vai iegūt plašāku prasmju, zināšanu un kompetenču klāstu, un virzīties uz augstāku kvalifikāciju iegūšanu;
- m) Ieteikumā "Prasmju pilnveides ceļi" dalībvalstīm ir ierosināts piedāvāt mazprasmīgiem un/vai mazkvalificētiem pieaugušajiem piekļuvi prasmju pilnveides iespējām, kuru pamatā ir viegli pieejams ceļš trīs posmos: prasmju novērtēšana, lai noteiktu esošās prasmes un prasmju pilnveides vajadzības; individualizēts mācību piedāvājums un mentorēšana, lai minētās personas varētu uzlabot savas prasmes un novērst trūkumus; un iespēja panākt, ka iegūtās prasmes, zināšanas un kompetences tiek validētas un atzītas, lai iegūtu kvalifikāciju vai dotu piekļuvi nodarbinātībai;

⁽⁴⁾ Darbaspēka apsekojums, 2018. gads.

⁽⁵⁾ Darbaspēka apsekojums, 2018. gads.

⁽⁶⁾ Ziņojums par digitālo integrāciju un prasmēm, Eiropas Komisija, 2017. gada dati.

⁽⁷⁾ Austrija, Beļģija (FL), Čehija, Vācija, Dānija, Igaunija, Grieķija, Spānija, Somija, Francija, Īrija, Itālija, Lietuva, Nīderlande, Polija, Zviedrija, Slovēnija, Slovākija, Apvienotā Karaliste un Ungārija.

⁽⁸⁾ ESAO, PIAAC, 2016. gads.

⁽⁹⁾ Skills Matter ("Prasmes ir svarīgas"), ESAO, 2016. gads.

⁽¹⁰⁾ OV C 484, 24.12.2016., 1. lpp.

⁽¹¹⁾ 2017. gadā 61,3 miljoni cilvēku vecumā no 25 līdz 64 gadiem bija ieguvuši ne vairāk par zemākā līmeņa vidējo izglītību (Eurostat, Darbaspēka apsekojums, 2018. gads). 2012. gadā, kad PIAAC veica datu vākšanu, Darbaspēka apsekojums liecināja, ka ne vairāk par zemākā līmeņa vidējo izglītību bija ieguvuši 70 miljoni cilvēku vecumā no 25 līdz 64 gadiem. Kopš tā laika šis skaitlis ik gadus ir samazinājies, jo īpaši tādēļ, ka a) to personu izglītības līmenis, kas sasniedz 25 gadus, ir augstāks, jo vairāk jauniešu pabeidz augstākā līmeņa vidējo izglītību vai līdzvērtīgu izglītību, un b) cilvēkiem pensijas vecumā ir zemāks izglītības līmenis, izņemot dažas Austrumeiropas valstis.

2. PIENĒM ZINĀŠANAI Komisijas dienestu darba dokumentu ⁽¹²⁾, kurā ir izvērtēti īstenošanas pasākumi un kas publicēts saskaņā ar Ieteikumā minētajiem noteikumiem;
3. NORĀDA uz panākto progresu un īpaši uz to, ka:
 - a) dažās dalībvalstīs Ieteikuma pieņemšana bija stimuls valsts līmeņa debatēm par esošajām programmām un to kritiskai pārskatīšanai;
 - b) dažās dalībvalstīs tiek ieviestas jaunas politikas programmas, lai saskaņā ar Ieteikuma mērķiem atbalstītu pieaugušo iedzīvotāju prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju;
 - c) kaut arī vairums paziņoto pasākumu ir galvenokārt vērsti uz pieaugušajiem, kas ir bezdarbnieki, dažās dalībvalstīs galvenā uzmanība tiek pievērsta arī atbalstam nodarbinātībā esošiem mazprasmīgiem darba ņēmējiem, kuri veido ievērojamu attiecīgās mērķgrupas daļu;
 - d) daudzas dalībvalstis izmanto dažādos atbalsta veidus, ko piedāvā Savienības programmas;
4. UZSVĒR savu apņemšanos īstenot Ieteikumā izklāstīto mērķi un AICINA dalībvalstis, ņemot vērā Ieteikumu un saskaņā ar valsts tiesību aktiem, apstākļiem un pieejamiem resursiem, un ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem un izglītības vai apmācības pakalpojumu sniedzējiem, ja iespējams:
 - a) ieviest ilgtspējīgus ilgtermiņa pasākumus pieaugušo prasmju pilnveidei un pārkvalifikācijai kā daļu no plašākas stratēģiskas pieejas prasmju pilnveidošanai mūža garumā;
 - b) pieņemt saskaņotu stratēģisku pieeju pamatprasmju nodrošināšanai mazprasmīgiem un/vai mazkvalificētiem pieaugušajiem, kuras pamatā būtu koordinācija un partnerības starp visiem attiecīgajiem dalībniekiem, kas ir iesaistīti kā holistisku prasmju stratēģiju vai rīcības plānu dalībnieki;
 - c) veicināt partnerības holistiskas pieejas veidošanai, kurās iesaistīti attiecīgie dalībnieki, tostarp sociālie partneri, no visām politikas jomām (sociālās, nodarbinātības, izglītības un apmācības jomas), lai pamatprasmju nodrošināšanu integrētu citos pakalpojumos, kas paredzēti mazprasmīgiem un/vai mazkvalificētiem pieaugušajiem;
 - d) vairojot darba devēju, jo īpaši MVU, izpratni par to, cik svarīga ir prasmju pilnveide un pārkvalifikācija, un par pieejamiem atbalsta mehānismiem pieaugušo prasmju pilnveidošanai un mudināt tos popularizēt un piedāvāt apmācības iespējas saviem darbiniekiem;
 - e) prasmju nodrošināšanā īpaši koncentrēties uz to, lai labuma guvējiem palīdzētu vismaz minimālā līmenī apgūt minētās trīs pamatprasmes, proti, rakstpratību, rēķinpratību un digitālo kompetenci, kā arī citas pamatkompetences, kas ir svarīgas aktīvai dalībai ilgtspējīgā sabiedrībā un ilgtspējīgai nodarbinātībai;
 - f) attiecīgā gadījumā garantēt, ka šāda nodrošināšana ietver trīs posmus: prasmju novērtēšanu, individualizētu un elastīgu mācību piedāvājumu un prasmju, zināšanu un kompetenču validēšanu un atzīšanu;
 - g) piedāvāt mācīšanās iespējas, kuras ir īpaši pielāgotas labuma guvēju individuālajām mācību vajadzībām, kas noteiktas prasmju novērtēšanā, un kuras balstās uz informāciju par iespējām darba tirgū;
 - h) paredzēt publicitātes, izpratnes vairošanas, konsultāciju un atbalsta pasākumus, tostarp stimulus, ar ko garantē sekmīgu iniciatīvas uzsākšanu;
 - i) apsvērt iespējas attīstīt sinerģijas starp efektīviem politikas virzieniem un darbībām, kuru mērķis ir mazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu un mazprasmīgu un/vai mazkvalificētu pieaugušo īpatsvaru, piemēram, sinerģijas starp pasākumiem, kas paredzēti saskaņā ar Garantiju jauniešiem un prasmju pilnveides ceļiem;
 - j) izvērtēt savu darbību ietekmi uz attiecīgās mērķgrupas progresu virzībā uz Ieteikumā izklāstīto prasmju un kvalifikāciju iegūšanu;

⁽¹²⁾ Padomes Ieteikums "Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem": īstenošanas pasākumu izvērtējums (SWD(2019) 89 final).

5. AICINA Komisiju:

- a) turpināt atbalstīt Ieteikuma "Prasmju pilnveides ceļi" īstenošanu, tostarp ar dalībvalstu un attiecīgu ieinteresēto personu savstarpēju mācīšanos un ar speciāliem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, kuros galvenā uzmanība būtu īpaši pievērsta tam, lai dalībvalstīm palīdzētu risināt izvērtēšanas ziņojumā konstatētās problēmas un pētīt, kāds potenciāls ir lielākai un inovatīvai pieaugušo izglītības valstu koordinātoru lomai;
 - b) sekmēt starpnozaru sadarbību un koordināciju Eiropas līmenī, veidojot saiknes ar citām iniciatīvām un izmantojot Savienības finansēšanas programmas, un apmainīties ar labo praksi, organizējot savstarpējas mācīšanās pasākumus un izmantojot tādus instrumentus kā, piemēram, Eiropas Pieaugušo izglītības e-platformu (*EPALE*) un/vai *Europass*;
 - c) politikas priekšlikumu formulēšanā, tostarp sadarbības satvaram pēc 2020. gada, ņemt vērā arī ilgtermiņa problemātiku attiecībā uz pieaugušo izglītību un jautājumu par pieaugušajiem, kuru prasmes vai kvalifikācijas ir novecojušas vai nepietiekamas un kuriem ir nepieciešama piekļuve prasmju pilnveides ceļiem;
 - d) sadarboties ar Savienības struktūrām (Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centru (*Cedefop*), Eiropas Izglītības fondu (*ETF*) un starptautiskām organizācijām, piemēram, *ESAO*, *ANO* un *UNESCO*, lai pievērstos prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas uzdevumam, tostarp veicot attiecīgu izpēti un analīzi par pieaugušo izglītību un prasmju novērtējumus (piemēram, *PIAAC*).
-

PIELIKUMS

Politiskais konteksts

1. Komisijas Ieteikums 2008/867/EK (2008. gada 3. oktobris) par tādu cilvēku aktīvu integrāciju, kuri ir atstumti no darba tirgus ⁽¹⁾
2. Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju rezolūcija (2008. gada 21. novembris) par mūžilga karjeras atbalsta sekmīgāku iekļaušanu mūžizglītības stratēģijās ⁽²⁾
3. Padomes Ieteikums (2011. gada 28. jūnijs) par politiku, lai mazinātu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu ⁽³⁾
4. Padomes Rezolūcija par atjaunotu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem ⁽⁴⁾
5. Padomes Ieteikums (2012. gada 20. decembris) par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu ⁽⁵⁾
6. Padomes Ieteikums (2013. gada 22. aprīlis) par garantijas jauniešiem izveidi ⁽⁶⁾
7. Padomes un Komisijas 2015. gada kopīgais ziņojums par stratēģiskas sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (*ET 2020*) īstenošanu ⁽⁷⁾
8. Padomes Ieteikums (2016. gada 15. februāris) par ilgstošo bezdarbnieku integrāciju darba tirgū ⁽⁸⁾
9. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Jaunā prasmju programma Eiropai – kopīgs darbs cilvēkkapitāla, nodarbināmības un konkurētspējas stiprināšanai" (2016. gada 10. jūnijs)
10. Padomes Ieteikums (2016. gada 19. decembris) "Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem" ⁽⁹⁾
11. Padomes Ieteikums (2017. gada 22. maijs) par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru mūžizglītībai un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Ieteikumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai ⁽¹⁰⁾
12. Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2018/646 (2018. gada 18. aprīlis) par kopēju sistēmu labāku pakalpojumu sniegšanai attiecībā uz prasmēm un kvalifikācijām (*Europass*) un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 2241/2004/EK ⁽¹¹⁾
13. Padomes Ieteikums (2018. gada 22. maijs) par pamatkompetencēm mūžizglītībā ⁽¹²⁾
14. Padomes secinājumi par virzību uz redzējumu par Eiropas izglītības telpu ⁽¹³⁾

⁽¹⁾ OV L 307, 18.11.2008., 11. lpp.

⁽²⁾ OV C 319, 13.12.2008., 4. lpp.

⁽³⁾ OV C 191, 1.7.2011., 1. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 372, 20.12.2011., 1. lpp.

⁽⁵⁾ OV C 398, 22.12.2012., 1. lpp.

⁽⁶⁾ OV C 120, 26.4.2013., 1. lpp.

⁽⁷⁾ OV C 417, 15.12.2015., 25. lpp.

⁽⁸⁾ OV C 67, 20.2.2016., 1. lpp.

⁽⁹⁾ OV C 484, 24.12.2016., 1. lpp.

⁽¹⁰⁾ OV C 189, 15.6.2017., 15. lpp.

⁽¹¹⁾ OV L 112, 2.5.2018., 42. lpp.

⁽¹²⁾ OV C 189, 4.6.2018., 1. lpp.

⁽¹³⁾ OV C 195, 7.6.2018., 7. lpp.